

**Un eșec al vigilenței.
CE URMEAZĂ ÎN ORIENTUL MIJLOCIU?**

Autor: Raluca Moldovan.

Redactor: Victoria Sara Dazin

CE URMEAZĂ ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

Marile întrebări din războiul Israel-Hamas și cum riscă să devină sângerosul „11 septembrie” israelian un „Fallujah 2.0”.

Un soldat israelian se sprijină de tunul montat pe tancul său de luptă, la granița cu Fâșia Gaza. Foto: AFP/Profimedia.

7 octombrie 2023- Hamas atacă Israelul.

„Potopul al-Aqsa”, așa cum și-a numit organizația teroristă palestiniană Hamas operațiunea prin care a atacat Israelul pe 7 octombrie 2023, printr-un asalt de o magnitudine fără precedent, de pe uscat, din aer și de pe mare, a redeschis violent rana conflictului dintre palestinieni și israelieni și a mutat de câteva zile atenția întregii planete de pe frontul din Ucraina, pe cel din Orientul Mijlociu.

Hamas au tras mii de rachete din Fâșia Gaza asupra localităților din Israel și au reușit ceva greu de imaginat până acum: au trecut ca prin brânză de granița considerată extrem de bine supravegheată și securizată, intrând în sudul Israelului, unde au vânat la propriu peste 200 de oameni prezenți la un festival de muzică și au luat cu asalt câteva localități din zonă, masacrând tot ce mișca.

Armata israeliană a descoperit peste o sută de cadavre, zeci dintre ele ale unor copii sau bebeluși, în kibuțul Kfar Aza din apropierea graniței Israelului cu

Fâșia Gaza. „Acesta nu este un război, nu este un câmp de luptă. Este un masacru!”, a spus generalul israelian Itai Veruv, citat de Reuters.

Premierul israelian Benjamin Netanyahu a jurat să se răzbune și să distrugă Hamas, organizația teroristă (așa cum e ea desemnată de către Israel, SUA, UE, Australia, Canada, Egipt, Japonia și UK) care controlează politic și militar Fâșia Gaza, limba de pământ de 40 de kilometri lungime și maximum 12 kilometri lățime, înghesuită între Israel, Marea Mediterană și Egipt, unde trăiesc peste 2 milioane de palestinieni.

Războiul a pornit oficial. Israelul s-a repus rapid pe picioare și bombardează intens Fâșia Gaza, din aer. Asta în ciuda amenințărilor Hamas că va executa cele circa 100-150 de persoane, civili și militari israelieni, precum și cetățeni străini, pe care i-a luat ostateci, după incursiunea în Israel. De asemenea, Israelul a impus o blocadă totală asupra resurselor pe care le livra în Gaza: apă, curent electric, alimente, combustibil, nimic nu mai intră în acea zonă.

În câteva zile, bilanțul conflictului a depășit deja două mii de morți, din ambele tabere. Mii de oameni au fost răniți, iar circa un sfert de milion de persoane au rămas fără case. Printre victime sunt și zeci de cetățeni de alte naționalități: americani, britanici, francezi, thailandezi, nepalezi, argentinieni, ucraineni, ruși, canadieni, cambodgieni, precum și un român cu dublă cetățenie, care făcea parte din forțele de apărare israeliene.

În tot acest haos de informații și imagini șocante, există acum câteva mari întrebări, la care PANORAMA încearcă să răspundă, cu ajutorul unei experte în regiunea Orientului Mijlociu, conferențiarul universitar Raluca Moldovan, de la Universitatea Babeș-Bolyai, membră a think tank-ului Inițiativa pentru Cultură Democratică Europeană (ICDE).

În primul rând, cum a reușit gruparea palestiniană să prindă pe picior greșit Israelul, renumit pentru serviciile sale secrete, precum și pentru securitatea de la granițe? Unde a eșuat guvernul de la Tel Aviv?

Amploarea ofensivei Hamas într-o regiune extrem de supravegheată și păzită, unde nu prea a fost loc de surprize în ultimii ani, nu are cum să nu mire, mai ales în contextul tensiunilor din ultimul an, dintre premierul Netanyahu și părți ale armatei și serviciilor secrete, care s-au opus încercărilor sale de a schimba legi fundamentale, pentru a-și consolida poziția politică. De aici, o altă întrebare importantă: cum va deconta tot acest dezastru longevivul și abilul Benjamin Netanyahu?

Apoi, există îngrijorarea dacă acest război se poate extinde. SUA susțin militar Israelul, în timp ce Iranul finanțează și susține Hamas. Alte mari puteri au interese și susțin câte o tabără, în acest conflict. Unul dintre scenariile posibile este un asalt terestru israelian în Fâșia Gaza, ceea ce reprezintă o perspectivă înfricoșătoare, cu lupte într-o zonă cu o densitate extremă a populației, în tuneluri subterane și în prezența ostaticilor, cea mai mare parte israelieni, comentează France Presse.

De altfel, Hamas a lansat un apel la o „mobilizare generală” către întreaga lume arabă și către musulmani, în sprijinul palestinienilor. Mai mult, amenință cu un nou atac de amploare pentru vineri, 13 octombrie – „vinerea potopului al-Aqsa”. Numele operațiunilor Hamas nu e ales întâmplător: moscheea al-Aqsa este al treilea mare loc sfânt al Islamului, situat în Ierusalimul de Est, un punct nevralgic între palestinieni și israelieni, unde au avut loc adesea ciocniri violente.

Un „11 septembrie” israelian, cu o diferență majoră.

Analiștii, dar și oficialii din armată vorbesc despre atacul de sâmbătă ca fiind „un 11 septembrie” israelian. A fost cea mai temerară operațiune lansată vreodată de Hamas în interiorul Israelului. Cum vă explicați această escaladare aparent bruscă a conflictului?

Raluca Moldovan: Există semnale că serviciile secrete au fost, de fapt, avertizate de pericolul real al unui astfel de atac, au informat guvernul, dar disensiunile din rândul coaliției de guvernare, cuplate cu atenția disproporționată a societății israeliene către reforma judiciară (n.r. demarată

de premierul Benjamin Netanyahu), au împiedicat un răspuns eficient al guvernului la posibilitatea unui astfel de atac. Mai mult, diviziunile din rândul forțelor armate, între cei care îl susțin pe Netanyahu și cei care sunt anti Netanyahu, au încetinit acest răspuns.

În plus, cred că serviciile se așteptau mai degrabă la un atac fie din Cisiordania, fie din partea Hezbollah, din nord. Nu cred că se gândeau că Hamas se poate organiza la un asemenea nivel, încât să reușească să infiltreze luptători pe teritoriul israelian.

Nu în ultimul rând, trebuie să luăm în calcul și o anumită atitudine arogantă a serviciilor secrete și a armatei israeliene care, foarte posibil, au mizat pe faptul că Hamas este un actor rațional, căruia îi convine status quo-ul, respectiv că muncitorilor palestinieni li se permite să treacă frontiera cu Gaza, acest lucru duce la prosperitate economică, într-o oarecare măsură, Hamas profită de taxele și de impozitele care se plătesc. Au lăsat un pic garda jos, crezând că Hamas va continua să opereze în acest status quo.

Comparația cu 11 septembrie este chiar potrivită, cu o singură excepție. Atacul din septembrie 2001 a fost un eșec de imaginație din partea CIA, FBI. Israelienii trăiesc de 50 de ani cu această realitate a atacurilor, deci nu a fost un eșec al imaginației, a fost un eșec al vigilenței.

PANORAMA: Ce v-a șocat la izbucnirea acestui război?

Raluca Moldovan: Golda Meir, fost prim-ministru al Israelului, spunea la un moment dat, în memoriile sale, că violența va înceta atunci când palestinienii își vor iubi propriii copii mai mult decât îi urăsc pe evrei. Această formulare nu mi se pare nepotrivită în actualul context. Este șocant să vezi o dorință de violență pură.

Calculul Hamas a fost că nu contează câți dintre ei vor muri, socotind că își permit asta, contează câte victime îi vor produce adversarului. Iar Hamas știe că opinia publică israeliană este extrem de sensibilă la numărul de victime. Pentru un european, un astfel de calcul cinic este extrem de șocant.

PANORAMA: Cetățeni de mai multe naționalități și-au pierdut viața, au fost răniți sau sunt ținuți ostatici. Reprezentanții Hamas și Hezbollah susțin că

Iranul a ajutat la planificarea atacului lansat sâmbătă, asupra Israelului. Oficial, Iranul neagă orice implicare. Acest conflict local are potențialul de a se transforma într-unul internațional?

Raluca Moldovan: Da, din păcate șansele nu sunt deloc de neglijat ca acest conflict să escaladeze și să se răspândească. Ce se întâmplă în Orientul Mijlociu foarte rar rămâne doar în Orientul Mijlociu. Sunt implicații profunde, regionale și chiar globale.

Secretarul american de Stat Antony Blinken spunea recent că nu există în acest moment dovezi clare că Iranul este autorul moral al atacului de sâmbătă, din Israel. Cred că nici nu vor fi dovezi clare, pentru că și iraniienii sunt suficient de abili, încât să nu lase amprente vizibile peste tot acest plan, dar potențialul de escaladare și de răspândire este semnificativ.

Am văzut că președintele Biden a ordonat navelor de război, inclusiv portavionului Gerald Ford, să patruleze Mediterana de Est. Este un semnal clar. Un ex-oficial al Pentagonului a declarat luni că SUA sunt pregătite pentru a interveni militar, atât asupra Siriei, cât și asupra Iranului, dacă conflictul escaladează.

Efectele economice și politice ale războiului.

PANORAMA: Cum schimbă atacul Hamas peisajul diplomatic din Orientul Apropiat? Există factori regionali și globali care au de pierdut sau de câștigat în termeni de putere și influență, după atacul asupra Israelului?

Raluca Moldovan: Dintre actorii externi, Rusia ar avea foarte mult de câștigat, pentru că deja atenția lumii este îndreptată nu spre Ucraina, ci spre Orientul Mijlociu, așa că pot să inițieze niște acțiuni sub radar. Sigur vor încerca să profite de această situație.

Cine ar fi marii perdanți? Populația civilă a Fâșiei Gaza și, în cele din urmă, pacea, ordinea și stabilitatea regională, atâta cât existau ele înainte de acest conflict. Războiul va genera un nou val de refugiați, care vor trebui să meargă undeva, în Egipt, în Iordania, în Liban. Sunt state relativ sărace și care vor

trebui să aloce resurse pentru refugiați, lucru care va crea, cred, noi resentimente.

Iranul poate fi un actor care are foarte mult de pierdut. Mă aștept și la o reacție a societății iraniene împotriva regimului, pentru că nu îmi imaginez că populația civilă iraniană este foarte încântată de perspectiva ca statul, și așa destabilizat și afectat economic, să fie implicat într-un război direct, care le va aduce numai suferință.

PANORAMA: Prețul petrolului a crescut pe măsură ce investitorii s-au speriat de perspectiva unui conflict de lungă durată în Orientul Apropiat. Ce riscuri implică acest nou război pentru economia globală?

Raluca Moldovan: Creșterea prețului petrolului afectează foarte multe sectoare ale economiei globale și de profit beneficiază doar un număr de state, în principal monarhiile din Golf. Creșterea prețului petrolului va pune presiune inflaționistă pe marile economii, economia americană, economia Uniunii Europene, fix în momentul în care economia americană începea să-și revină. Cred că Rezerva Federală americană va trebui să intervină din nou pentru a corecta tendința inflaționistă. Economia Uniunii Europene, per ansamblu, se confruntă cu o presiune inflaționistă mai mare decât în Statele Unite și cred că va resimți mai mult acest șoc. Sigur, nu va fi o repetare a scenariului din 1973, cu embargoul OPEC și creșterea exponențială a prețului petrolului, dar unda de șoc nu va ocoli principalele economii din UE.

PANORAMA: Israelul a anunțat o blocadă totală în Gaza, inclusiv o interdicție referitoare la alimente, electricitate și combustibil. Anterior, oficialii de la Tel Aviv estimau că războiul va fi unul de durată. Ce credeți că va urma? Va pune Israelul capăt „problemei Gaza” printr-o intervenție masivă și definitivă?

Raluca Moldovan: Este o posibilă soluție, dar nu e o soluție convenabilă. O invazie terestră în Gaza nu spun că nu ar avea șanse de reușită în lichidarea Hamas, dar ar veni cu un set nou și foarte complicat de probleme.

În primul rând, o invazie terestră a Gazei, un pic de teritoriu cu o densitate a populației extrem de mare, e foarte complicată. Am putea asista la un scenariu

de tip Fallujah 2.0 (n.r. ofensivă americano-britanică asupra orașului irakian Fallujah, cea mai sângeroasă bătălie dusă de trupele SUA în timpul războiului din Irak, împotriva insurgenților), în care forțele armate israeliene ar trebui să meargă din casă în casă și să caute teroriști, insurgenți și așa mai departe.

În plus, trebuie să te gândești ce ar urma după invazie, după reocuparea Gazei. Israelul s-a retras în 2005 și acest lucru a fost salutat, la momentul respectiv, de o bună parte din clasa politică și de societate. O reocupare a Gazei ar însemna că Israelul va redeveni responsabil pentru administrarea unei zone populate de peste 2 milioane de cetățeni ostili.

În această situație, nu poți ști de unde va apărea viitorul terorist, viitorul atac. O durere de cap pe care nu știu dacă guvernul israelian, că va fi al lui Netanyahu, că va fi al altcuiva, dorește să și-o asume în momentul de față.

PANORAMA: Ce soluții ați vedea dumneavoastră pentru acest conflict?

Raluca Moldovan: Cred că vremea diplomației a trecut, cel puțin pentru moment. Soluțiile eficiente, pe termen scurt, repet, ar fi cele de forță. Eliminarea pericolului reprezentat de Hamas, securizarea Fâșiei Gaza într-un fel. Invazia terestră ar fi un fel de ultimă soluție. Soluții bune nu există. Cred că nici soluții relativ bune nu există.

Chestiunea celor două state, evident, nu are cum să fie pusă pe tapet în momentul de față. Nu cred că mai crede cineva, realist, vorbind de ea. Neutralizarea Iranului este, iarăși, o chestiune complicată. Dacă nu o faci printr-un război clar și definitiv, cartea diplomației cu Iranul merge doar până la un punct. Am văzut ce s-a întâmplat cu acordul nuclear din 2015. Ambițiile republicii islamice, ambițiile regionale și globale sunt foarte mari. Plus, că Iranul are tot felul de prieteni cu viziuni similare, precum Moscova și Beijing. Nu cred că există nici o soluție relativ bună sau un pic bună. Sunt interese foarte mari, foarte complicate. Sunt orgolii și dorințe de răzbunare extrem de puternice, extrem de virulente. Și fiecare caută să-și maximizeze avantajul pe care îl are sau noi avantaje. Nu pot fi mai optimistă acum, dat fiind contextul.

PANORAMA: După ce criza de acum va fi depășită, cum credeți că va deconta acest moment critic pentru Israel premierul Benjamin Netanyahu?

Raluca Moldovan: Pe termen scurt, va avea de câștigat. Are oportunitatea de a fi un erou, un salvator. O bună parte a populației îl blamează pentru situația în care s-a ajuns și aceasta este șansa lui de a se relegitima, ca să zic așa.

Propunerea venită din partea liderului opoziției, Yair Lapid, de a forma un guvern de Uniune Națională este una foarte bună și l-ar avantaja pe Netanyahu din mai multe perspective. În primul rând, pentru că i-ar permite să îi debarce pe partenerii de coaliție din dreapta radicală și religioasă care, dacă rămân la guvernare, sigur vor vrea să împingă lucrurile într-o direcție extrem de dură și de radicală.

Pe termen lung, cred că acest lucru îi va termina cariera politică lui Netanyahu. Când se va trage linie și se va face bilanțul și se va împărți responsabilitatea, nu cred că Netanyahu va ieși foarte bine din această chestiune.

ELIZA CASANDRA, PANORAMA

11 octombrie 2023 | Actualizat: 12 octombrie 2023, 14:57

<https://panorama.ro/mari-intrebari-razboi-israel-hamas/>

Eliza Casandra

A studiat jurnalismul la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași. Idealistă și un spirit justițiar, a crezut că lumea poate ajunge să funcționeze după o scară de valori și că oamenii se pot schimba în bine. În timp, și-a mai moderat așteptările. Cu o experiență de peste deceniu și jumătate în presa scrisă și radio, Eliza Casandra a lucrat în redacții importante din București, precum România Liberă, Radio România Actualități, Radio France Internationale și Europa FM. Eliza continuă să creadă în oameni și în puterea cuvintelor.

Autor: Raluca Moldovan, Un eșec al vigilenței. CE URMEAZĂ ÎN ORIENTUL MIJLOCIU?
Subiect: Atacul din septembrie 2001 a fost un eșec de imaginație din partea CIA, FBI. Israelienii trăiesc de 50 de ani cu această realitate a atacurilor, deci nu a fost un eșec al imaginației, a fost un eșec al vigilenței.
Redactor: Victoria Sara Dazin.